

Co doprowadziło do wypadku przy obsłudze koparko-ładowarki?

Podczas prac z wykorzystaniem koparko-ładowarki doszło do wypadku przy pracy. Pracownik kierował pojazdem, nie posiadając odpowiednich uprawnień. Czy była to jedyna przyczyna zdarzenia?

dr n. o zdr. Andrzej Dzedzic

ekspert ds. BHP certyfikowany przez CIOP-PIB, właściciel Biura Doradczo-Usługowego BHP w Dąbrowie Tarnowskiej, wpisany na listę biegłych sądowych Prezesa Sądu Okręgowego w Tarnowie
ORCID: 0000-0001-7043-7353

Prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy jest jednym z podstawowych praw zagwarantowanych w *Ustawie z 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*. Sposób realizacji tego prawa oraz obowiązki pracodawcy określa *Ustawa z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy* oraz szereg aktów wykonawczych do tej ustawy. Jedną z podstawowych zasad prawa pracy jest określony w art. 15 Kodeksu pracy obowiązek pracodawcy polegający na zapewnieniu pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. W myśl przepisów, na pracodawcy ciąży obowiązek chronienia życia i zdrowia swoich pracowników. Czynić to powinien przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki, w tym dorobku ergonomii, socjologii, psychologii i medycyny pracy.

Analiza

Budownictwo drogowe i mostowe charakteryzuje się wysokim stopniem ryzyka zawodowego i wypadkowego ze względu na: specyfikę stosowanych technologii, warunki atmosferyczne, zmienność frontu robót, prowadzenie prac na terenie otwartym, pozbawionym elemen-

Z ARTYKUŁU DOWIESZ SIĘ:

- jakie nieprawidłowości z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy są najczęściej spotykane w budownictwie drogowym i mostowym,
- jak doszło do wypadku przy pracy podczas prac budowlanych z wykorzystaniem koparkoładowarki,
- jakie etapy składały się na analizę zdarzenia.

tów infrastruktury technicznej. Do tego należy dodać, że osoby obsługujące maszyny i urządzenia budowlane często nie posiadają wymaganych uprawnień kwalifikacyjnych do ich obsługi, co stwarza dodatkowe niebezpieczeństwo wystąpienia niepożądanego zdarzenia, a w konsekwencji wypadku. Przyczyny nieprawidłowości tkwią przede wszystkim w:

- niewłaściwym nadzorze (m.in. spowodowanym mnogością robót prowadzonych przez jednego pracodawcę na różnych, oddalonych od siebie budowach) oraz niewłaściwej organizacji i koordynacji prac;
- krótkich terminach realizacji zadań inwestycyjnych (praca we wszystkie dni tygodnia);
- braku środków finansowych na zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy na budowie (szczególnie u małych przedsiębiorców);
- wykorzystywaniu przez duże przedsiębiorstwa budowlane swojej silniejszej pozycji finansowej wobec małych firm, którym powierzają wykonywanie części prac w ramach podwykonawstwa;
- dużej rotacji pracowników, co zwiększa koszty ponoszone na: profilaktyczne badania lekarskie, szkolenia w zakresie BHP, uprawnienia kwalifikacyjne, wyposażenie w środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze;
- niechęci pracowników do przestrzegania przepisów BHP, a zwłaszcza stosowania środków ochrony indywidualnej, wynikającej z niewłaściwego przygotowania zawodowego osób trafiających do budownictwa.

Koparka jako pojazd wolnobieżny to pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h. Wyjątkiem są ciągniki rolnicze, które osiągają prędkość jazdy nawet do 50 km/h. Pojazdy wolnobieżne są wykorzystywane w rolnictwie, leśnictwie, budownictwie i transporcie bliskim. Do prowadzenia tego typu pojazdów wystarczy prawo jazdy kat. B, a do obsługi maszyn, które są wyposażone w osprzęt roboczy potrzebne jest także zaświadczenie eksploatacyjne dla pojazdów rolniczych, zaświadczenie kwalifikacyjne dla pojazdów leśnych i wózków transportowych oraz książeczka operatora (wydawana przez IMBiGS) dla pojazdów budowlanych. Do pojazdów wolnobieżnych zgodnie z art. 2 pkt 34 *Ustawy Prawo o ruchu drogowym* zalicza się między innymi koparki. Z art. 71 tej ustawy wynika, że koparki nie muszą posiadać dowodu rejestracyjnego „art. 71.1. Dokumentem stwierdzającym dopuszczenie do ruchu pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej, motoroweru lub przyczepy jest dowód rejestracyjny albo pozwolenie czasowe. Przepis ten nie dotyczy pojazdów, o których mowa w ust. 3.

3. Pojazd niewymieniony w ust. 1, przyczepa motocyklowa oraz przyczepa specjalna przeznaczona do ciągnięcia przez ciągnik rolniczy lub pojazd wolnobieżny jest dopuszczony do ruchu, jeżeli odpowiada warunkom określonym w art. 66.”

Alkohol sprawia, że czujemy się szczęśliwi, łatwiej nawiązujemy kontakty z ludźmi, mamy mniejsze zahamowania podczas wyrażania swoich myśli. Stajemy się bardziej odprężeni i zbyt pewni swoich możliwości, przy czym zdolność reakcji jest obniżona, a mowa staje się bardziej poplątana. Alkohol we krwi znacznie zmniejsza szybkość reakcji, ogranicza pole ▶

Koparka jako pojazd wolnobieżny to pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h.

fot. z archiwum autora

Fot. 1. Miejsce zdarzenia

► widzenia, powoduje błędną ocenę odległości i szybkości, pogarsza koordynację ruchów (trudności w wykonywaniu dwóch i więcej czynności naraz), powoduje obniżenie koncentracji (trudno jest skupić myśli i uwagę na skomplikowanym zajęciu), pogorszenie wzroku (występują problemy z dostrzeganiem szczegółów). Nie można wykluczyć w 100%, że etanol we krwi nawet poniżej $< 0,2\%$ nie ma wpływu na zaistnienie wypadku.

Opis wypadku z 2014 r.

Jan Nowak (operator koparki – umowa o dzieło), MF (pracownik fizyczny – umowa zlecenie), Andrzej Kwiatkowski (pracownik fizyczny, brukarz/niefORMALNY brygadzysta – umowa o pracę), Jan Kowalski (pracownik fizyczny – umowa zlecenie) rozpoczęli prace przy naprawie mostku w miejscowości XY, tj. wymiany rury przepustowej w mostku dojazdowym do posesji. Ok. godz. 17, gdy zakończyli pracę przy przepuście, rozpoczęli prace porządkowe, które polegały między innymi na przewiezieniu koparką zagęszczarkę do gruntu w inne miejsce w celu zabezpieczenia jej przed kradzieżą. Jan Nowak chciał wykorzystać do tego koparko-ładowarkę JCB 2CX. W tym celu ustawił koparkę przed zagęszczarką tak by widzieć jej uchwyt i następnie uchwycić ją rozwartą łyżką koparko-ładowarki poprzez jej ściśnięcie. Uniósł łyżkę koparko-ładowarki

na ok. 1 m i otworzył jej szczęki (popularna nazwa „rekin”). W tym czasie Jan Kowalski, nie informując Jana Nowaka, operatora koparko-ładowarki, wszedł pomiędzy rozwarłe szczęki łyżki („rekina”) i chciał założyć linkę transportującą na zagęszczarkę. Jan Nowak, nie widząc tego, wykonał manewr zaciśnięcia szczęk łyżki koparko-ładowarki. Jan Kowalski znalazł się pomiędzy szczękami łyżki koparko-ładowarki i został ściśnięty.

Skutki wypadku

„Uraz brzucha z raną powłok brzucha, pęknięciem ściany jelita cienkiego i jelita grubego, podtorebkowym pęknięciem wątroby, podtorebkowym pęknięciem śledziony; uraz klatki piersiowej ze złamaniem żeber dziewiątego i dwunastego prawych i stłuczeniem płuca oraz złamania lewych wyrostków poprzecznych kręgów lędźwiowych (od pierwszego do czwartego) kręgosłupa.”

Pytania zadane przez organ procesowy

1. Czy zdarzenie, w wyniku którego obrażeń ciała doznał pracownik Jan Kowalski, stanowiło wypadek przy pracy?
2. Kto w dniu wypadku był osobą odpowiedzialną za bezpieczeństwo i higienę pracy oraz nadzór nad pracownikiem Janem Kowalskim i jak ten nadzór powinien formalnie wyglądać?

3. Czy właściciel firmy przed dopuszczeniem do pracy Jana Nowaka na koparko-ładowarce, o jakiej mowa w aktach sprawy, winien sprawdzić, czy wymieniony posiada uprawnienia na tego typu sprzęcie, a jeżeli tak, to jakie przepisy zostały w tym zakresie naruszone?
4. Czy zostały zachowane wszelkie wymogi z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy związane z wykonywanymi przez Jana Kowalskiego i Jana Nowaka czynnościami poprzedzającymi wypadek?
5. Czy, a jeżeli tak, to które z reguł ostrożności z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy zostały naruszone i przez którą z osób mających związek ze zdarzeniem oraz w jaki sposób oraz kto ponosi odpowiedzialność za przedmiotowe zdarzenie i w jakim zakresie?

Oględziny

Oględziny miejsca wypadku zostały przeprowadzone o godz. 19²⁵. Zastano wyremontowany mostek rowu melioracyjnego. Na miejscu nie było osób, które mogłyby udzielić infor-

macji o wypadku. Dokonano zdjęć rowu melioracyjnego oraz wyremontowanego mostku (przepustu). Następnie udano się wraz z funkcjonariuszami policji w miejsce postoju koparki, która spowodowała wypadek. Stwierdzono: koparko-ładowarka JCB 2CX. Rok produkcji 2003 z czytelną tabliczką znamionową o numerach: SLPAIRAA3E094. Koparka zamknięta. Tylna lewa lampa uszkodzona. W przedniej części koparki wysięgnik z łyżką, typ ładowarkowy, otwierany („rekin”). Pomiędzy szczękami łyżki element transportowy tzw. widły od wózka widłowego. W tylnej części koparki wysięgnik z łyżką skarpową.

Ad 1.

Art. 3 ust. 1. *Ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych* definiuje wypadek w następujący sposób: „Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą: ▶

reklama

Fot. 2-4. Koparko-ladowarka JCB 2CX

- ▶ 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy."

oraz

art. 3 ust. 3. „Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego z danego tytułu podczas:

pkt 6) wykonywania pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.”

Przedsiębiorca zapewnił sporządzenie karty wypadku zgodnie z przepisami dotyczącymi wypadków przy pracy podczas wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia. Z uwagi na fakt zawarcia umowy cywilnoprawnej pomiędzy FRB a Janem Kowalskim oraz z przesłuchań świadków, zdarzenie z 2014 r. w rozumieniu przepisów prawa pracy jest wypadkiem określonym w art. 3 ust. 3 pkt 6 *Ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu spo-*

łecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Ad 2.

Zarówno pracodawca, jak i osoby kierujące pracownikami w imieniu pracodawcy, są zobowiązane organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, które zostały wydane na podstawie *Kodeksu pracy*. Kadrą kierowniczą, zależnie od struktury organizacyjnej danego podmiotu, jest: dyrektor (biura, zakładu), kierownik (działu, wydziału, sekcji), mistrz, brygadzysta. Pracownik kierujący innymi jest również zobowiązany do stałego czuwania nad tym, żeby praca podległych mu osób była realizowana zgodnie z przepisami i zasadami BHP. Wynika to z samej istoty funkcji kierowniczej, co oznacza, że dla uznania odpowiedzialności takiego pracownika nie jest konieczny np. dodatkowy zakres obowiązków dotyczący wymagania od innych przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów i zasad BHP. Nadzór to kontrola i możliwość władczego oddziaływania, możliwość podejmowania i wydawania decyzji (poleceń), natomiast nadzór bezpośredni oznacza pełnienie nadzoru bezpośrednio nad prowadzonymi pracami, możliwość zareagowania na nieprawidłowości w czasie ich występowania, możliwość wydawania poleceń niezwłocznie i w każdym cza-

się, a przede wszystkim możliwość bieżącego podejmowania wszelkich działań, by prace prowadzone były w sposób bezpieczny. Przyjmuje się także, że nadzór bezpośredni powinien być pełniony w obrębie kontaktu wzrokowego (nadzorujący-nadzorowany). Wymóg nadzorowania pracy odnosi się do wykonywania prac niebezpiecznych – gdyby pracownik wykonywał prace będące w wykazie prac szczególnie niebezpiecznych określonych przez pracodawcę bądź określonych w innych przepisach.

„Rozdział 6. Prace szczególnie niebezpieczne” *Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy* zalicza do prac szczególnie niebezpiecznych między innymi:

1. Roboty budowlane, rozbiórkowe, remontowe i montażowe prowadzone bez wstrzymania ruchu zakładu pracy lub jego części.
2. Prace w zbiornikach, kanałach, wnętrzach urządzeń technicznych i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych.
3. Prace przy użyciu materiałów niebezpiecznych.
4. Prace na wysokości.

§ 80 cyt. rozporządzenia stanowi, że „1. Przez prace szczególnie niebezpieczne rozumie się prace, o których mowa w niniejszym rozdziale, oraz prace określone jako szczególnie niebezpieczne w innych przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy lub w instrukcjach eksploatacji urządzeń i instalacji, a także inne prace o zwiększonym zagrożeniu lub wykonywane w utrudnionych warunkach, uznane przez pracodawcę jako szczególnie niebezpieczne.”, a z kolei § 81. „Pracodawca powinien określić szczegółowe wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych, a zwłaszcza zapewnić:

- 1) bezpośredni nadzór nad tymi pracami wyznaczonych w tym celu osób;
- 2) odpowiednie środki zabezpieczające;
- 3) instruktaż pracowników obejmujący w szczególności:
  - a) imienny podział pracy,
  - b) kolejność wykonywania zadań,
  - c) wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy poszczególnych czynnościach”.

Na pracodawcy ciąży obowiązek sprawdzenia, czy i w jakim stopniu zdrowie pracowników na danym stanowisku jest zagrożone.

Praca wykonywana przez Jana Kowalskiego, przy której zdarzył się wypadek, nie jest zaliczana do pracy w warunkach szczególnie niebezpiecznych, tak więc nie było wymogu zapewnienia nadzoru nad pracownikiem. Nie oznacza to jednak, że pracodawca nie musi zapewnić podwładnemu bezpiecznych i godnych warunków pracy.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że za całość prac w miejscowości XY był odpowiedzialny właściciel FRB. W aktach sprawy widnieją zapisy „[...] Ja w tej firmie pełnię taką nieformalną funkcję brygadzysty.” oraz „[...] Taką nieformalną funkcję brygadzysty przy tych pracach związanych z przekopaniem mostku pełnił w tym dniu Andrzej Kwiatkowski. Chcę tu wyraźnie powiedzieć, że Andrzej Kwiatkowski nie ma żadnych uprawnień brygadzysty”, które wskazują jakoby Andrzej Kwiatkowski był brygadzystą. Biegły uważa, że Andrzej Kwiatkowski był najbardziej doświadczonym ze wszystkich osób tam pracujących i dlatego był wskazany przez właściciela FRB jako osoba, która ma zasób wiedzy pozwalający na wykonanie zadania, tj. wykonanie pracy polegającej na naprawie mostka. Brak jest natomiast podstawy faktycznej i prawnej, która wskazywałaby na scedowanie przez osobę fizyczną – przedsiębiorcę FRB jakichkolwiek obowiązków związanych z przedmiotową sprawą na osobę trzecią, dlatego uznać należy, że to właściciel FRB był odpowiedzialny za bezpieczeństwo podczas prac w miejscowości XY.

Ad 3.

Maszyny drogowe, których wykaz znajduje się w *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa* ▶

► *i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych*, mogą być obsługiwane wyłącznie przez osoby, które ukończyły szkolenie i uzyskały pozytywny wynik sprawdzianu przeprowadzonego przez komisję powołaną przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie. Posiadacz uprawnień może samodzielnie wykonywać prace związane z obsługą maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych, w zakresie zgodnym z udokumentowanymi wpisami do książki operatora. „[...] ja posiadam prawo jazdy, które mi tego dnia zatrzymano, kategorii B i T. Posiadam także uprawnienia jako operator koparko-ładowarki, ale obecnie nie jestem pewien tego, czy są jeszcze aktualne, ale raczej nie”;

„[...] Kiedy rozmawiałem z Janem Nowakiem, czy posiada uprawnienia na koparko-ładowarki, to zapewnił mnie, że takowe posiada. Ja tego nie weryfikowałem poprzez sprawdzenie, czy Jan Nowak posiada stosowne potwierdzenie takich uprawnień. Uwierzyłem mu i dałem mu do dyspozycji koparko-ładowarkę.”)

„Prowadząc dochodzenie RSD, przeprowadziłem ponownie rozmowę z Janem Nowakiem

na temat, czy wymieniony posiada uprawnienia na koparko-ładowarki. Jan Nowak stwierdził, iż nigdy nie posiadał uprawnień na koparko-ładowarki, a jego zeznanie zawarte w protokole przesłuchania w charakterze podejrzanego, gdzie mówi o posiadanych w przeszłości uprawnieniach na koparko-ładowarki, było blefem”.

Jak wynika z przytoczonych cytatów, Jan Nowak nie posiadał stosownych uprawnień do obsługi koparko-ładowarki JCB 2CX.

Na pracodawcy ciąży obowiązek sprawdzenia, czy i w jakim stopniu zdrowie pracowników na danym stanowisku jest zagrożone. Obowiązkiem pracodawcy jest sprawdzenie kompetencji pracownika oraz zapewnienie mu bezpieczeństwa na stanowisku pracy, w tym również osobie zatrudnionej na innej podstawie niż stosunek pracy (art. 304 *Kodeksu pracy*). Niesprawdzenie u Jana Nowaka posiadanych uprawnień do obsługi koparko-ładowarki JCB 2CX stanowi uchybienie ze strony właściciela FRB, przez co nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku wynikającego z przepisów:

– art. 237³ § 1 *Ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy*, który stanowi: „Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada on wymaganych

- kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy”;
- § 23 ust. 1 *Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych*: „Maszyny robocze, o których mowa w załączniku nr 1 do rozporządzenia, mogą być obsługiwane wyłącznie przez osoby, które ukończyły szkolenie i uzyskały pozytywny wynik sprawdzianu przeprowadzonego przez komisję powołaną przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie”;
  - § 64 ust. 1. *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych*: „Maszyny i inne urządzenia techniczne powinny być: 3) obsługiwane przez przeszkolone osoby” oraz § 66 „Operatorzy lub maszyniści żurawi, maszyn budowlanych, kierownicy wózków i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje.”

Ad 4.

Dopuszczenie Jana Nowaka przez właściciela FRB do pracy (czynności zleconych) bez stosownych uprawnień do kierowania koparko-ładowarką JCB 2CX skutkowało narażeniem wszystkich osób tam pracujących, będących w bliskości obsługiwanej przez Jana Nowaka koparko-ładowarki JCB 2CX. Jan Nowak nie posiadał dostatecznej wiedzy ani doświadczenia, aby kierować koparko-ładowarką JCB 2CX. Potwierdzeniem umiejętności w kierowaniu koparko-ładowarką, tj. kwalifikacji, powinno być stosowne świadectwo oraz wpis w książce operatora zgodnie z § 26 ust. 1 *Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych*: „Osoba, która uzyskała pozytywny wynik sprawdzianu, o którym mowa w § 23, otrzymuje świadectwo oraz uzyskuje wpis do książki operatora”. Dlatego biegły uważa, że jest to niezachowanie podstawowych wymogów z zakresu bezpieczeństwa i higieny

pracy związane z wykonywaniem przez Jana Nowaka czynności operatora koparko-ładowarki JCB 2CX w dniu wypadku, jak i w dniach poprzedzających ten wypadek.

Inną ważną kwestią jest fakt wprowadzenia w błąd właściciela FRB przez Jana Nowaka, iż ten posiada stosowne uprawnienia do obsługi koparko-ładowarki. Z zeznań Jana Nowaka „[...] Ja w firmie FRB pracuję dorywczo tak od około już 4 lat i nie tylko w charakterze operatora koparki” wnioskować można, że Jan Nowak już wcześniej był operatorem koparki i wykonywał te czynności bez stosownych uprawnień, ale ponieważ nie był pracownikiem, to właściciel FRB nie miał obowiązku założenia mu akt osobowych, w których zapewne przy przyjmowaniu do pracy zażądałby stosownych uprawnień operatora koparki. W aktach sprawy biegły nie stwierdził, aby Jan Nowak był przymuszony do prac związanych z obsługą koparko-ładowarki JCB 2CX. W umowie o dzieło Jan Nowak zgodził się na prace koparką przy naprawie przepustu. Wiedząc, iż nie ma stosownych uprawnień do prac jako operator koparko-ładowarki, nie powinien zgodzić się na taką umowę. Godząc się na nią, potwierdził, iż ma uprawnienia jako operator koparko-ładowarki, a tym samym wprowadził w błąd właściciela FRB, co jednak nie usprawiedliwia właściciela FRB.

Ad 5.

Do wypadku doszło w czasie zamykania przez Jana Nowaka łyżki ładowarkowej otwieranej koparki JCB 2CX. Nieostrożność operatora koparko-ładowarki polegała na tym, że podjął się czynności operatora koparki, nie mając stosownych uprawnień, a ponadto zaczął manewr zamykania łyżki ładowarkowej, nie sprawdzwszy, czy jest to bezpieczne. „[...] Ja nie pamiętam, abym go widział bezpośrednio przed podjeżdżaniem do zagęszczarki w jej pobliżu, być może, że był gdzieś koło niej, a jak wykonywałem ten manewr, to przechyliłem się na bok i wtedy już niewiele widziałem. [...] Do wypadku tego doszło tylko i wyłącznie przez to więc, że ja nie widziałem, że Jan Kowalski znajduje się między łyżką a zagęszczarką i że w ogóle chce mi w czymś pomóc [...]”. Zasady bezpieczeństwa nakazują zachowanie należytej ostrożności, która powinna prowadzić do przewidywania i konkretnego, prawidłowego reagowania ▶

WAŻNE

Przepisy BHP, które mają zastosowanie w omawianej sprawie

1. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j.: Dz.U. z 1998 r., nr 21, poz. 94 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (t.j.: Dz.U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz.U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j.: Dz.U. z 2009 r., nr 167, poz. 1322 z późn. zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U. nr 118, poz. 1263).
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. nr 47, poz. 401).
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (t.j.: Dz.U. z 2003 r., nr 169, poz. 1650 z późn. zm.).

► na zmieniające się sytuacje oraz pojawiające się niebezpieczeństwa. Operator powinien zastosować model ograniczonego zaufania. Zasada ostrożności to sposób określonego zachowania w ustalonych sytuacjach. Operator zobowiązany jest przyjąć jako założenie, że w każdej chwili przy wykonywaniu prac koparko-ładowarką na drodze może pojawić się przeszkoda, a w tym konkretnym przypadku pracownicy wykonujący prace w pobliżu koparko-ładowarki JCB 2CX. Praca taka wymaga szczególnej sprawności psychofizycznej ze względu na jej szczególny charakter. Praca operatora wymaga umiejętności koncentracji uwagi w dłuższym czasie. W szczególności operator powinien mieć zdolność właściwej oceny odległości oraz wysoki poziom koordynacji wzrokowo-ruchowej, co umożliwi koordynację kilku ruchów roboczych urządzeń bez stwarzania zagrożenia. Dlatego prace operatora koparko-ładowarki muszą być prowadzone w szczególnej „koncentracji uwagi”. Nie ma tu mowy o tzw. rutynie czy też „ryzykanctwie – brawurze”.

Operator koparko-ładowarki Jan Nowak, nie mając dostatecznej widoczności, zaczął manewr zamykania łyżki ładowarkowej koparki JCB 2CX, a tym samym naraził Jana Kowalskiego na niebezpieczeństwo zagrażające jego życiu i zdrowiu. Do manewru pochwylenia i chęci transportu zagęszczarki nie powinno dojść, gdyż w obrębie pracy koparki JCB 2CX przebywał Jan Kowalski.

Nie ulega wątpliwości, że do samego nieszczęśliwego wypadku przyczynił się sam poszkodowany Jan Kowalski, który nie zachowując zasad bezpieczeństwa i zdrowego rozsądku, wszedł do łyżki ładowarkowej otwieranej koparki JCB 2CX, aby pomóc przy podwieszeniu zagęszczarki do haka koparki, nie informując o tym Jana Nowaka. Podjęcie takiej czynności było pozbawione jakiegokolwiek racjonalnego myślenia przez Jana Kowalskiego. W tym przypadku można stwierdzić, że była to czynność na zasadzie chęci szybkiego zakończenia pracy, ryzykanctwa i bezmyślności.

Biegły stwierdza, że jedną z najistotniejszych, a zarazem bezpośrednich przyczyn wypadku był stan psychofizyczny zarówno Jana Kowalskiego, jak i Jana Nowaka.

Alkohol stwierdzony u Jana Kowalskiego: 1‰ oraz u Jana Nowaka: 0,26 mg/l zmniejszył

ich ocenę odległości, szybkość reakcji, koordynację ruchów, pole widzenia, racjonalne myślenie, ale również mógł pobudzić fantazję i uśmierzył ich czujność, co obciąża ich zachowanie i skutkowało w perspektywie czasu wypadkiem. Zauważyć należy, że ww. podjęli pracę dwa dni wcześniej i w trzecim dniu pracy spożywali alkohol w trakcie pracy. Takie zachowanie należy traktować jako złamanie podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Można domniemywać, że gdyby Jan Kowalski i Jan Nowak nie spożywali alkoholu, do wypadku by nie doszło. Do wypadku przyczynił się znacząco sam poszkodowany.

Podsumowanie

Nie można wykluczyć, że gdyby Jan Nowak posiadał odpowiednie uprawnienia operatora koparko-ładowarki, nie doszłoby do wypadku, gdyż wiedza uzyskana przy zdobywaniu uprawnień nakazywałaby mu roztropność i przezorność w operowaniu koparko-ładowarką, ale stan psychofizyczny Jana Nowaka oraz Jana Kowalskiego w postaci alkoholu spożyte-

Więcej artykułów
w kategorii tematycznej
„Analiza wypadku”
znajdziesz na portalu:

 behapowcy.com

go w trakcie pracy był przesądającą przyczyną wypadku, któremu uległ Jan Kowalski.

Nie można też wykluczyć, że gdyby właściciel FRB nie dopuścił do pracy Jana Nowaka ze względu na brak stosownych uprawnień wynikających z § 26 ust. 1 *Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych*, do wypadku by nie doszło gdyż to Jan Kowalski sam wszedł do otwartej łyżki ładowarkowej koparki JCB 2CX. □

reklama